

ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΑΔΕΙΟΔΟΤΗΣΗ

Τους τελευταίους τρεις μήνες έχουν εκδοθεί 13 Υπουργικές ή Κοινές Υπουργικές Αποφάσεις για την έκδοση Πρότυπων Περιβαλλοντικών Δεσμεύσεων (ΠΠΔ) για συγκεκριμένα είδη έργων και δραστηριοτήτων (που προστίθενται στις ήδη τέσσερις εκδοθείσες τον προηγούμενο 1,5 χρόνο), απαλλάσσοντας δεκάδες χιλιάδες έργα και δραστηριότητες από την ανάγκη διεξαγωγής ειδικής μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων, προκειμένου να λάβουν απόφαση έγκρισης περιβαλλοντικών όρων (η οποία έπρεπε να ανανεώνεται ανά τακτά χρονικά διαστήματα, συνήθως ανά πενταετία) και υπόκεινται σε γενικές προδιαγραφές, όρους και περιορισμούς που τίθενται για την προστασία του περιβάλλοντος.

Πρόκειται για ευρύτατο φάσμα δημόσιων και ιδιωτικών έργων και δραστηριοτήτων που χαρακτηρίζονται από τοπικές και μη σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον όπως:

1. βενζινάδικα, πάνω από 6.000 πρατήρια καυσίμων,
2. συνεργεία αυτοκινήτων, ξεπερνούν τις 18.000 σε όλη την Ελλάδα,
3. μικρά ξενοδοχεία κάτω από 100 κλίνες, περίπου 8.000 επιχειρήσεις,
4. μικρομεσαίες κτηνο - πτηνοτροφικές εγκαταστάσεις, μικρές υδατοκαλλιέργειες,
5. οδοί διαφόρων τύπων (αγροτικοί, δασικού, συλλεκτήριοι κλπ.),
6. μικρά λιμάνια και ελικοδρόμια,
7. μικρές βιομηχανίες και βιοτεχνίες, μικρά έργα ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, σταθμοί βάσεις κεραιών κινητής τηλεφωνίας,
8. κτίρια γραφείων, εμπορικά κέντρα, υπεραγορές (super markets) και πολυκαταστήματα μικρότερα των 5.000 τ.μ.,
9. γκαράζ, μικρότερα των 500 θέσεων,
10. εγκαταστάσεις χονδρικού εμπορίου (κρεαταγορές, ιχθυαγορές, λαχαναγορές) μικρότερες των 10.000 τ.μ.,
11. εκθεσιακά κέντρα και μουσεία, κάτω των 10.000 τ.μ., θέατρα και κινηματογράφοι με λιγότερους από 2.000 θεατές,
12. εγκαταστάσεις εκπαίδευσης (συγκροτήματα σχολείων, πανεπιστημίων κλπ.) με έκταση μικρότερη των 75 στρεμμάτων, γήπεδα και αθλητικές εγκαταστάσεις με λιγότερους από 5.000 θεατές,
13. εγκαταστάσεις νοσοκομειακής περίθαλψης (εκατοντάδες νοσοκομεία, κλινικές, θεραπευτήρια) με αριθμό κλινών από 50 έως και 300,
14. έργα περιβαλλοντικών υποδομών, μάντρες υλικών και αυτοκινήτων κλπ.

Τα έργα αυτά λαμβάνουν αυτόματα περιβαλλοντικούς όρους που προσαρτώνται στην άδεια ίδρυσης/εγκατάστασης και λειτουργίας τους με τη συμπλήρωση μιας απλής αίτησης χωρίς κάποια πρόσθετη διαδικασία. Έτσι συντομεύεται η συνολική διαδικασία αδειοδότησής τους, μειώνεται το κόστος αδειοδότησης και εξασφαλίζεται ομοιομορφία στους όρους και περιορισμούς που εφαρμόζονται με τον ίδιο τρόπο σε όλα τα ομοειδή έργα και δραστηριότητες.

Επιπλέον, εκδόθηκε η Υπουργική Απόφαση για τις προδιαγραφές και το περιεχόμενο της Ειδικής Οικολογικής Αξιολόγησης (ΕΟΑ) για έργα και δραστηριότητες της κατηγορίας Β, με την οποία εφαρμόζεται για πρώτη φορά η υποχρεωτική διεξαγωγή ειδικής μελέτης, πριν από την υλοποίηση οποιουδήποτε έργου ή δραστηριότητας κατηγορίας Β, προκειμένου να διαπιστωθεί αν κινδυνεύει η ακεραιότητα της προστατευόμενης περιοχής Natura 2000, σύμφωνα με τις σχετικές Ευρωπαϊκές Οδηγίες. Η υπουργική απόφαση περιέχει αναλυτικές πρόνοιες για το περιεχόμενο της ΕΟΑ προκειμένου να διασφαλίζεται η ενιαία αντιμετώπιση όλων των επενδυτών και η ορθή αξιολόγηση, περιορίζοντας έτσι την πιθανότητα διακριτικής μεταχείρισης από την πλευρά της διοίκησης. Για την αποφυγή καθυστερήσεων στην αδειοδοτική διαδικασία,

προβλέπεται ότι η αξιολόγηση της ΕΟΑ ολοκληρώνεται εντός 35 εργάσιμων ημερών, σε διαφορετική περίπτωση συνεχίζεται απρόσκοπτα η αδειοδότηση του έργου. Ταυτόχρονα, με σκοπό τη μείωση των διοικητικών βαρών, όπου είναι εφικτό, η διαδικασία αξιολόγησης της ΕΟΑ ενσωματώνει και την υπαγωγή σε ΠΠΔ με την έκδοση ενιαίας διοικητικής πράξης του Περιφερειάρχη.

Το επόμενο μεγάλο στοίχημα είναι η εξειδίκευση περιεχόμενου-προδιαγραφών φακέλου και μελέτης Προκαταρκτικής Περιβαλλοντικής Αξιολόγησης (ΠΠΠΑ), Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΜΠΕ), φακέλου ανανέωσης ΑΕΠΟ και φακέλου τροποποίησης ΑΕΠΟ έως το τέλος Νοεμβρίου.

Σημαντικό, επίσης, βήμα, η εφαρμογή του οποίου πρέπει να επιταχυνθεί, είναι η ενεργοποίηση της νέας νομοθεσίας αναφορικά με τους περιβαλλοντικούς ελέγχους. Σύμφωνα με αυτήν, αναμορφώνεται πλήρως και ενδυναμώνεται ο τρόπος διεξαγωγής των περιβαλλοντικών ελέγχων οι οποίοι εστιάζουν πλέον στη φάση της λειτουργίας της δραστηριότητας (με τακτικές περιοδικές επιθεωρήσεις με αυτοψία με βάση συγκεκριμένα θεσμοθετημένα κριτήρια με βάση ετήσιο εθνικό πρόγραμμα επιθεωρήσεων και ελέγχων που εκπονεί η Ειδική Υπηρεσία Επιθεωρητών Περιβάλλοντος, καθώς και έκτακτες επιθεωρήσεις) και όχι στον εκ των προτέρων έλεγχο (που συνήθως περιορίζεται σε έλεγχο δικαιολογητικών και εγγράφων και δεν είναι ουσιαστικός) και παρέχονται κίνητρα προς τις επιχειρήσεις για την υιοθέτηση συστημάτων περιβαλλοντικής διαχείρισης. Με τον τρόπο αυτό, διασφαλίζουμε ότι η τήρηση των περιβαλλοντικών όρων δεν μένει στη γραφειοκρατική διαδικασία της έγκρισης του φακέλου αλλά διεξάγεται καθόλη τη διάρκεια της ζωής της εγκατάστασης.

Ειδικότερα, προβλέπεται η υποχρεωτική διεξαγωγή τακτικών περιοδικών περιβαλλοντικών επιθεωρήσεων με αυτοψία σε όλα τα έργα που υπόκεινται σε περιβαλλοντική αδειοδότηση και κατατάσσονται στις υποκατηγορίες Α1 και Α2 κατά τη λειτουργία των έργων και έλεγχο κατά τη φάση της κατασκευής σε συγκεκριμένες κατηγορίες έργων, με βάση συγκεκριμένα αντικειμενικά κριτήρια. Τα μεγάλα έργα υποδομών, όπως π.χ. οι αυτοκινητόδρομοι, θα ελέγχονται στη φάση της κατασκευής όπου εντοπίζονται οι σημαντικότερες περιβαλλοντικές επιπτώσεις ενώ θα ελέγχονται στοχευμένα και κατά τη λειτουργία τους ως προς συγκεκριμένες περιβαλλοντικές επιπτώσεις (π.χ. το θόρυβο στην περίπτωση του αυτοκινητόδρομου). Οι βιομηχανικές δραστηριότητες θα ελέγχονται υποχρεωτικά, ανά τακτά χρονικά διαστήματα κατά τη λειτουργία τους.

Έως το τέλος του έτους θα αξιολογηθεί το νέο νομοθετικό πλαίσιο και ο τρόπος με τον οποίο εφαρμόζεται έως σήμερα προκειμένου να εκτιμηθεί η αποτελεσματικότητά του και, αν κριθεί αναγκαίο, να γίνουν προσαρμογές στην κατεύθυνση της περαιτέρω απλοποίησης και συντόμευσης των διαδικασιών.

Για την επίτευξη του στόχου της απλοποίησης των περιβαλλοντικών αδειοδοτήσεων εισάγονται διαδικασίες που εξασφαλίζουν:

- καλύτερη ποιότητα περιβαλλοντικών όρων και μεγαλύτερη ασφάλεια δικαίου,
- μείωση του διοικητικού φόρτου,
- εξάλειψη διπλών αδειοδοτήσεων και επικαλύψεων,
- βελτίωση της ποιότητας των μελετών μέσω θέσπισης προδιαγραφών ανά είδος έργου και κατηγορία μελέτης,
- εντατικοποίηση και συστηματοποίηση των ελέγχων.

Υπενθυμίζεται ότι ο προηγούμενος τρόπος αδειοδότησης εστίαζε στη δημιουργία περίπλοκων διαδικασιών, με πληθώρα γνωμοδοτήσεων και υπογραφών, προκειμένου να διαχέεται η ευθύνη και με σκοπό την τυπική μόνο «εξασφάλιση» της προστασίας του περιβάλλοντος, πριν ακόμα

λειτουργήσουν τα εξεταζόμενα έργα και δραστηριότητες. Η αυστηρότητα του κράτους εξαντλείτο στον ex ante έλεγχο των περιβαλλοντικών επιπτώσεων και παρέβλεπε τον ex post έλεγχο, ο οποίος είναι και ο μόνος αποτελεσματικός τρόπος ουσιαστικής προστασίας του περιβάλλοντος.

Το 2010, το σύνολο των φακέλων περιβαλλοντικής αδειοδότησης στη χώρα μας, ξεπερνούσε τις 21.500 ανά έτος, εκ των οποίων περίπου 13.300 αξιολογούνταν από τις Περιφέρειες (πρώην Νομαρχίες), περίπου 7.500 από τις Αποκεντρωμένες Διοικήσεις (πρώην Περιφέρειες) και περίπου 650 από το ΥΠΕΚΑ. Αντίστοιχα, στην Αυστρία, μία χώρα παρόμοιου μεγέθους με τη χώρα μας και η οποία αποτελεί πρότυπο σε ό,τι αφορά την προστασία του περιβάλλοντος διεξάγονται κατά μέσο όρο μόλις 23 μελέτες περιβαλλοντικών επιπτώσεων (ΜΠΕ) ετησίως, ενώ στο Ην. Βασίλειο διεξάγονται κατά μέσο όρο 334.

Ο μεγαλύτερος αριθμός μελετών διεξάγεται στη Γαλλία, όπου κι εκεί ο μέσος όρος είναι 3.867 ετησίως, δηλ. περίπου έξι φορές μικρότερος από την Ελλάδα, παρότι η Γαλλία είναι 6 φορές μεγαλύτερη από την Ελλάδα σε πληθυσμό. Ακόμα πιο παραστατική εικόνα του προβλήματος μας δίνει η σύγκριση του ετήσιου αριθμού φακέλων περιβαλλοντικής αδειοδότησης ανά εκατομμύριο κατοίκων. Στην Ελλάδα κατατίθεντο 1.902 μελέτες/εκ. κατοίκων, στην Αυστρία τρεις, στο Ην. Βασίλειο πέντε και στη Γαλλία, η οποία έχει τον υψηλότερο μέσο όρο από τις Ευρωπαϊκές χώρες, μόλις 60.

Πίνακας: Σύγκριση αριθμού φακέλων περιβαλλοντικής αδειοδότησης σε Ελλάδα (2010, με βάση την προηγούμενη νομοθεσία) και ΕΕ

Κράτος-Μέλος	Μέσος Αριθμός Φακέλων Περιβαλλοντικής Αδειοδότησης/έτος	Πληθυσμός	Ετήσιος Αριθμός Φακέλων Περιβαλλοντικής Αδειοδότησης/εκ. κατοίκων	ΑΕΠ σε δισ. €	Ετήσιος Αριθμός Φακέλων Περιβαλλοντικής Αδειοδότησης/δισ €
Αυστρία	23	8.375.290	3	284,4	0,09
Ην. Βασίλειο	334	62.008.048	5	1.696,6	0,20
Φινλανδία	38	5.351.427	7	180,3	0,21
Γερμανία	1.000	81.802.257	12	2.498,8	0,40
Ουγγαρία	152	10.014.324	15	98,4	1,54
Βέλγιο	183	10.839.905	17	352,9	0,52
Δανία	125	5.529.449	23	234,0	0,53
Ισπανία	1.054	45.989.016	23	1.062,6	0,99
Πολωνία	2.200	38.167.329	58	354,3	6,21
Γαλλία	3.867	64.716.310	60	1.932,8	2,00
Ελλάδα	21.500	11.305.118	1.902	230,2	93,4

(Πηγή: Για την Ελλάδα τα στοιχεία βασίζονται σε δεδομένα που έχουν συλλεχθεί από το ΥΠΕΚΑ. Για τις άλλες χώρες της ΕΕ, European Commission DG Environment, GHK, (2010), Collection of information and data to support the Impact Assessment study of the review of the EIA Directive, Final Report).

Στόχος του ΥΠΕΚΑ είναι ο **υποδεκαπλασιασμός** των μελετών που διεξάγονται ετησίως (κάτω από 2.000 μελέτες) και τη μείωση του απαιτούμενου χρόνου αδειοδότησης σύμφωνα με των ευρωπαϊκό μέσο όρο (10 μήνες). Για το σκοπό αυτό θεσπίστηκε σειρά διατάξεων, πολλές από τις οποίες ήδη εφαρμόζονται, όπως:

- **Κατάργηση των συνυπογραφών** άλλων Υπουργών (διαδικασία που συνήθως διαρκούσε 2-3 μήνες)
- **Κατάργηση αλληλοεπικαλυπτόμενων αδειοδοτήσεων** και ενσωμάτωσή τους, όπου απαιτείται, στην περιβαλλοντική αδειοδότηση. Συγκεκριμένα έχουν καταργηθεί:
 - Α. η άδεια διάθεσης λυμάτων ή βιομηχανικών αποβλήτων
 - Β. η άδεια διαχείρισης επικινδύνων και μη επικινδύνων αποβλήτων
 - Γ. η έγκριση επέμβασης σε δάσος ή δασική έκταση
 - Δ. η έγκρισης καταλληλότητας οικοπέδου ή γηπέδου από τον ΕΟΤ για τα τουριστικά καταλύματα η έγκρισης σκοπιμότητας ή σκοπιμότητας χωροθέτησης για τις ειδικές τουριστικές υποδομές
 - Ε. η άδεια επαναχρησιμοποίησης επεξεργασμένων λυμάτων
- **Κατάργηση της υποκατηγορίας Β3**, δηλ. προμελέτης για την κατατάξη των έργων (4.200 φάκελοι ετησίως) με ετήσιο εκτιμώμενο όφελος για την οικονομία της τάξης των επτά εκ. ευρώ.
- **Κατάργηση της προμελέτης**, η οποία πλέον είναι προαιρετική, (περίπου 2.800 φάκελοι ετησίως) με ετήσιο εκτιμώμενο όφελος για την οικονομία της τάξης των επτά εκ. ευρώ.
- Αύξηση στα **10 έτη της διάρκειας ισχύος** των περιβαλλοντικών όρων (που φθάνει τα 14 έτη υπό προϋποθέσεις) με ετήσιο εκτιμώμενο όφελος για την οικονομία της τάξης των 7,3 εκ. ευρώ.
- Η διάρκεια των **υφιστάμενων ΑΕΠΟ παρατείνεται** μέχρι τη συμπλήρωση δεκαετίας από την έκδοσή τους εφόσον δεν έχει επέλθει ουσιαστική μεταβολή των δεδομένων βάσει των οποίων εκδόθηκαν.
- Υπογραφή των ΑΕΠΟ ανανέωσης από τον Γενικό Δ/ντή της αδειοδοτούσας υπηρεσίας
- **Μείωση των έργων και δραστηριοτήτων για τα οποία απαιτείται περιβαλλοντική αδειοδότηση** (η ελληνική νομοθεσία απαιτούσε μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων σε πολύ περισσότερα είδη έργων και δραστηριοτήτων απ' ότι προβλέπει η Ευρ. Οδηγία, όπως π.χ. αλυκές, φωτοβολταϊκά πάρκα, κατασκευή επίπλων, εκτυπωτικές δραστηριότητες, παραγωγή κρασιού, παραγωγή χυμών φρούτων και λαχανικών, σταθμούς διοδίων, χώροι στάθμευσης κλπ.).
- Υποχρέωση σύνταξης της απόφασης έγκρισης περιβαλλοντικών όρων **ανεξαρτήτως του αν έχουν γνωμοδοτήσει όλοι οι συναρμόδιοι φορείς**, μόλις παρέλθουν οι προβλεπόμενες προθεσμίες
- Λειτουργία **Συμβουλίου Περιβαλλοντικής Αδειοδότησης** το οποίο γνωμοδοτεί προς τον Υπουργό ΠΕΚΑ για έργα που αδειοδοτούνται από το υπουργείο στην περίπτωση που λείπουν ουσιαστικές γνωμοδοτήσεις ή είναι αντικρουόμενες επισπεύδοντας τη διαδικασία αξιολόγησης και αυξάνοντας την ασφάλεια δικαίου.
- **Απαλλαγή από τη διαδικασία των μελετών περιβαλλοντικών επιπτώσεων των έργων και δραστηριοτήτων που έχουν τοπικές μόνο επιπτώσεις στο περιβάλλον** (κατηγορία Β).
- **Διενέργεια ειδικής οικολογικής μελέτης** για τα έργα και δραστηριότητες που λαμβάνουν χώρα σε περιοχές Natura και αυτοψία κατά την αδειοδότηση.
- Δυνατότητα **αξιολόγησης των μελετών από πιστοποιημένους αξιολογητές** (ιδιώτες) επικουρικά των υπηρεσιών, οι οποίοι θα εισηγούνται στις αρμόδιες υπηρεσίες το σχέδιο απόφασης έγκρισης περιβαλλοντικών όρων.
- Διεξαγωγή τακτικών περιβαλλοντικών επιθεωρήσεων από **πιστοποιημένους περιβαλλοντικούς ελεγκτές** (ιδιώτες) που επικουρούν τους επιθεωρητές-δημοσίου υπαλλήλους στο έργο τους, όποτε τους ζητηθεί
- **Ηλεκτρονική υποβολή** της μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων και δημιουργία «Περιβαλλοντικής Ταυτότητας» για κάθε περιβαλλοντικά αδειοδοτημένο έργο.